

Xplore Health

POZNAJ NAJNOWSZE INFORMACJE NA TEMAT
BADAŃ NAD ZDROWIEM

**Przewodnik dla
instruktora dotyczący
rozwoju leków
(Informacje o narzędziach)**

 AUTORZY

 FINANSOWANIE:

European Commission

www.xplorehealth.eu

Spis treści

I. Wprowadzenie	3
II. Plany lekcyjne	3
1. Wirtualne doświadczenie — Wytwórz miejsce docelowe dla leku	4
2. Wirtualne doświadczenie — Opracuj lek	5
3. Gra — Jak opracowywane są leki?	6
4. Film wideo — Długa i niewiarygodna historia tabletki	7
5. Film wideo — Nowe leki przeciwko nowym zagrożeniom	8
6. Film wideo — Rozwój leków a etyka	9
7. Gry dyskusyjne przedstawiające kontinuum	10
8. Gra Decide	11

I. Wprowadzenie

Niniejszy dokument zawiera informacje na temat narzędzi, które są dostępne w portalu Xplore Health dla pierwszego modułu. Dla każdego narzędzia dodano tabelę identyfikującą oraz objaśnienie, jak należy stosować to narzędzie w klasie i w jaki sposób wprowadzić je do programu nauczania.

II. Plany lekcyjne

Poniżej przedstawiono i objaśniono narzędzia, które stworzono jako pomoc dla nauczycieli i uczniów, aby pomóc im zapoznać się z rozwojem leków.

W tabeli opisującej każde narzędzie podano łącze do narzędzia oraz sugestie, jak to narzędzie można wykorzystać w klasie: przed ćwiczeniami, w trakcie ćwiczeń lub po ich zakończeniu.

Są to następujące narzędzia:

1. Gra — Jak opracowywane są leki?
2. Wirtualne doświadczenie nr 1 — Wytwórz miejsce docelowe dla leku!
3. Wirtualne doświadczenie nr 2 — Opracuj lek!
4. Film wideo nr 1 — Długa i niewiarygodna historia tabletki
5. Film wideo nr 2 — Nowe leki przeciwko nowym zagrożeniom
6. Film wideo nr 3 — W opracowaniu
7. Film wideo nr 4 — Rozwój leków a etyka
8. Kontinuum dyskusyjne: Gra nr 1 (Dostęp do leczenia) i nr 2 (Kto płaci za rozwój leków)
9. Gra decyzyjna: Leki sieroce

1. Wirtualne doświadczenie — Wytwórz miejsce docelowe dla leku

Nazwa narzędzia	Wirtualne doświadczenie — Wytwórz miejsce docelowe dla leku	
Łącze do narzędzia	http://www.xplorehealth.eu/pl/media/wyznacz-cel-dzialania-leku	
Opis	Aktywności, w których można zastosować to narzędzie	
<p><u>Kluczowe komunikaty:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Większość leków działa po połączeniu się z miejscem docelowym. Aby zbadać nowy lek, naukowcy najpierw wytwarzają jego miejsce docelowe, aby następnie zbadać, który lek będzie do niego najlepiej pasować. Większość miejsc docelowych to białka, czyli związki chemiczne będące budulcem komórek i kontrolujące czynności komórki, które są wytwarzane w laboratorium dzięki zastosowaniu DNA bakterii. <p><u>Pojawiające się koncepcje:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Dopasowanie leku do miejsca docelowego Czym jest enzym, w szczególności enzym restrykcyjny Wprowadzenie DNA do plazmidu Wprowadzenie plazmidu do bakterii w celu wytwarzania białka Oporność bakterii na antybiotyki <p>Manipulacje z zastosowaniem bakterii</p>	<p><u>Cele pedagogiczne:</u> Uczniowie dowiedzą się:</p> <ul style="list-style-type: none"> Jak działają leki <p>Badania dotyczące początkowych etapów rozwoju nowego leku</p>	
	<p><u>Wymagany czas:</u> 50 minut</p>	<p><u>Proces:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Nauczyciel kieruje dyskusją w trakcie wprowadzenia do wirtualnego doświadczenia (10 minut) Krótką prezentacją sposobu wykorzystania przez uczniów oprogramowania wirtualnego doświadczenia np. metoda przeciągnij i upuść (5 minut) Aktywność uczniów — wirtualne doświadczenie nr 1 (25 minut) <p>Nauczyciel prowadzi dyskusję w klasie w celu podsumowania lekcji (10 minut)</p>
		<p><u>Wyniki:</u> Uczniowie będą mieć wiedzę na następujące tematy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Jak działa lek Różne procesy zaangażowane w początkowe etapy rozwoju nowego leku Wymagane wyposażenie laboratorium Zastosowane techniki laboratoryjne Sposób wykorzystania bakterii w rozwoju nowego leku <p>Oporność bakterii na antybiotyki</p>

2. Wirtualne doświadczenie — Opracuj lek

Nazwa narzędzia	Wirtualne doświadczenie — Opracuj lek
Łącze do narzędzia	http://www.xplorehealth.eu/pl/media/opracuj-lek
Opis	Aktywności, w których można zastosować to narzędzie
<p><u>Kluczowe komunikaty:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Naukowcy muszą zbadać budowę 3D białka, zanim będą mogli zidentyfikować i zaprojektować cząsteczki, które będą z nim wchodzić w interakcje. Naukowcy stosują szereg metod, takich jak wirowanie, chromatografia cieczowa i NMR w celu separacji, izolacji i badania struktury białek. Leki będące kandydatami muszą przejść wiele testów, zanim staną się komercyjnie dostępne. <p><u>Pojawiające się koncepcje:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Wirowanie (oddzielenie bakterii od podłoża hodowlanego) Osmoza (dodanie soli do bakterii, żeby pękły ich ściany i było możliwe uzyskanie białka POP, które zsyntetyzowały) Chromatografia cieczowa (inna metoda separacji w celu wyizolowania białka POP od reszty białek bakterii) NMR — badanie metodą rezonansu magnetycznego — metoda stosowana do określenia struktury 3D białka Interakcja między inhibitorem a miejscem docelowym (białkiem POP) Synteza peptydu (inhibitora) <p>Oznaczenie biologiczne — zbadanie inhibitora POP (reakcja chemiczna i fluorescencja)</p>	<p><u>Cele pedagogiczne:</u></p> <p>Uczniowie uzyskają wiedzę na następujące tematy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zbadanie struktury 3D białka Zidentyfikowanie leku, który wejdzie w reakcję z białkiem Synteza nowego leku Zbadanie, czy nowy lek reaguje z białkiem tak, jak powinien <p><u>Wymagany czas:</u> 50 minut</p> <p><u>Proces:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Nauczyciel przedstawia wprowadzenie do lekcji obejmujące podsumowanie ostatniej lekcji, na której uczniowie dowiedzieli się o różnych procesach związanych z początkowymi etapami rozwoju nowego leku (10 minut) Objaśnienie metody pracy z programem do wirtualnego doświadczenia (5 minut) Aktywność uczniów — wirtualne doświadczenie nr 2 (25 minut) <p>Nauczyciel prowadzi dyskusję w klasie w celu podsumowania lekcji (10 minut)</p> <p><u>Wyniki:</u> Uczniowie będą mieć wiedzę na następujące tematy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Metody laboratoryjne stosowane w celu zbadania struktury 3D białka Sposób zidentyfikowania leku, który wejdzie w reakcję z białkiem Techniki laboratoryjne zastosowane do syntezy nowego leku Metoda sprawdzenia, czy nowy lek działa tak, jak zaplanowano <p>Sprzęt laboratoryjny zastosowany do powyższych procesów</p>

3. Gra — Jak opracowywane są leki?

Nazwa narzędzia	Opracuj lek, biorąc udział w wyścigu z czasem!
Łącze do narzędzia	http://www.xplorehealth.eu/pl/media/opracuj-nowy-lek-walczac-z-czasem
Opis	Aktywności, w których można zastosować to narzędzie
<p><u>Kluczowe komunikaty:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Proces odkrywania i opracowywania nowych leków jest długi, drogi i ryzykowny. • Przeciętnie, przekształcenie pomysłu w lek dostępny na rynku będzie trwać 10–15 lat i pochłonie 800–1000 milionów dolarów. • Leki przeciwwirusowe mają na celu pomoc w zwalczaniu infekcji wywołanych przez wirusy. <p>Pojawiające się koncepcje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wirus — lek przeciwwirusowy-epidemia wirusa • Jak leki działają w organizmie? • Sekwencjonowanie (genom wirusa) • Krystalografia rentgenowska (w celu określenia struktury 3D białka) • Badanie zwierząt • Badania kliniczne: faza 1 (zdrowi ochotnicy), faza 2 (niewielka liczba pacjentów, metoda podwójnie ślepej próby) oraz faza 3 (większa liczba pacjentów) <p>Rejestracja / zatwierdzenie leku przez władze ds. rejestracji leków</p>	<p><u>Cele pedagogiczne:</u></p> <p>Opisanie po kolei wszystkich etapów koniecznych do opracowania leku, począwszy od fundamentalnych badań aż do wytwarzania leku na dużą skalę (końcowa komercjalizacja)</p> <p><u>Wymagany czas:</u> 2 godziny (albo więcej zależnie od tego, ile materiału udostępniono dla tej aktywności)</p> <p><u>Proces:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Wymagane materiały: projektor do filmów i tablica interaktywna <p>Aktywność należy przeprowadzić po omówieniu całości tematu.</p> <p><u>Wyniki:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Zrozumienie procesu koniecznego do opracowania leku, zanim będzie on dostępny do sprzedaży bez recepty (w aptece) lub na receptę wypisaną przez lekarza. • Zrozumienie wszystkich aspektów technicznych w celu wizualizacji leku na poziomie molekularnym oraz wszystkich koncepcji leżących u podstawy tych technik • Zapoznanie się z niektórymi podstawowymi rutynowymi zadaniami biologii molekularnej (inżynieria genetyczna, metoda sekwencjonowania DNA, oczyszczanie badanego białka) <p>Zwiększanie świadomości w kwestii niektórych problemów bioetycznych związanych z manipulowaniem wirusami, badaniem leków na zwierzętach i ludziach</p>

4. Film wideo — Długa i niewiarygodna historia tabletki

Nazwa narzędzia	Długa i niewiarygodna historia tabletki	
Łącze do narzędzia	http://www.xplorehealth.eu/pl/media/dluga-i-niewiarygodna-historia-pewnej-tabletki	
Opis	Aktywności, w których można zastosować to narzędzie	
<p><u>Pojawiające się koncepcje:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Proces rozwoju leków • Badania w celu znalezienia cząsteczek będących kandydatami • Badanie zwierząt • Badania kliniczne — faza 1, faza 2, faza 3 <p>Zatwierdzenie leku przez władze ds. rejestracji leków</p>	<p><u>Cele pedagogiczne:</u></p> <p>Opisanie po kolei wszystkich etapów koniecznych do opracowania leku, począwszy od fundamentalnych badań aż do wytwarzania leku na dużą skalę (końcowa komercjalizacja)</p>	
	<p><u>Wymagany czas:</u> 1 godzina (więcej, jeżeli uczniowie będą przygotowywać prezentację PowerPoint)</p>	
	<p><u>Proces:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Wymagane materiały: projektor do filmów i tablica interaktywna oraz głośniki, aby materiał był słyszany przez całą klasę - Dobrze jest przeprowadzić aktywność na początku modułu, aby wprowadzić główny temat, etapy oraz fazy historii tabletki <p>Uczniowie mogą przygotować dla każdego etapu slajd dokładnie podsumowujący wszystkie chronologiczne etapy związane z informacjami przedstawianymi w filmie wideo. Zaleca się stosowanie technik informacyjnych i komunikacyjnych.</p>	
	<p><u>Wyniki</u></p> <p>Dalsze zapoznanie się z procesem opracowania leku od samego początku lub pochodzącego z żywego organizmu.</p> <p>Zrozumienie, że rozwój leków wymaga zaangażowania wielu dziedzin (chemia, przemysł farmaceutyczny, biologia, lekarze...)</p> <p>Zrozumienie wszystkich wymagań koniecznych do tego, aby lek był zgodny z wytycznymi agencji ds. leków</p>	

5. Film wideo — Nowe leki przeciwko nowym zagrożeniom

Nazwa narzędzia	Nowe leki przeciwko nowym zagrożeniom	
Łącze do narzędzia	http://www.xplorehealth.eu/pl/media/czy-mozna-wyleczyc-za-pomoca-komorek	
Opis	Aktywności, w których można zastosować to narzędzie	
<p><u>Pojawiające się koncepcje:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Przykłady badań odbywających się w Europie • Nowe wirusy — badania w celu znalezienia kandydatów na leki skierowane przeciwko nim • Proces badawczy: izolacja genu, wprowadzenie genu do bakterii, wytworzenie białka, oczyszczenie, zbadanie struktury 3D. <p>Opcje kariery w biomedycznym projekcie naukowym</p>	<p><u>Cele pedagogiczne:</u> Uczniowie dowiedzą się:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak działają leki <p>Badania dotyczące początkowych etapów rozwoju nowego leku</p>	
	<p><u>Wymagany czas:</u> 5 sesji (każda po 50–60 min)</p>	
	<p><u>Proces:</u> (można przygotować w formacie zadania sieciowego)</p> <ul style="list-style-type: none"> • (Wszyscy) Oglądanie filmu wideo • (Nauczyciel) Zaproponowanie kilku pytań docelowych w celu zdefiniowania zakresu aktywności. • (Uczniowie) Szukanie informacji w Internecie. • (Uczniowie) Przygotowanie produktu multimedialnego (film wideo, prezentacja, animacja, podcast,...) w celu wyjaśnienia tematu w nowy sposób. • (Wszyscy) Sesja prezentująca. 	
	<p><u>Wyniki:</u> Uczniowie będą mieć wiedzę na następujące tematy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wiedza na temat innych badań przeprowadzanych w Europie • Zrozumienie procesu wytwarzania ludzkich białek w warunkach <i>in vitro</i>. <p>Zrozumienie metod wykorzystania badania u ludzi</p>	

6. Film wideo — Rozwój leków a etyka

Nazwa narzędzia	Rozwój leków a etyka
Łącze do narzędzia	http://www.xplorehealth.eu/pl/media/opracowywanie-leku-etyka
Opis	Aktywności, w których można zastosować to narzędzie
<p><u>Pojawiające się koncepcje:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aspekty ELSA rozwoju leków • Ludzie na świecie nie mają jednakowego dostępu do leków • Czy w krajach Zachodu racjonalnie wykorzystujemy leki? 	<p><u>Cele pedagogiczne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Umiejętności wyszukiwania w Internecie • Umiejętności przetwarzania informacji • Umiejętności krytyczne
	<p><u>Wymagany czas:</u> 4–5 sesji (każda po 50–60 minut)</p>
	<p><u>Proces:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • (Wszyscy) Burza mózgów • (Wszyscy) Oglądanie filmu wideo • (Wszyscy) Pierwsza debata. Kontrast między wynikami burzy mózgów a informacjami z filmu wideo • (maks. 4 osoby na grupę, 1 prelegent) Zestawienie z informacjami z Internetu • Warsztaty prelegentów. (Reszta uczniów słucha, debata końcowa)
	<p><u>Wyniki:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Znaczenie zdrowych przyzwyczajeń • Rozsądna konsumpcja leków • Świadomość różnic społecznych <p>Równa dystrybucja bogactw</p>

7. Gry dyskusyjne przedstawiające kontinuum

Nazwa narzędzia	Kontinuum dyskusyjne: Gra nr 1 (Dostęp do leczenia) i nr 2 (Kto płaci za rozwój leków)
Łącze do narzędzia	http://www.xplorehealth.eu/pl/kto-placi-za-rozwoj-lekow?arg0=node&arg1=150&arg2=educators http://www.xplorehealth.eu/pl/dostep-do-leczenia?arg0=node&arg1=150&arg2=educators
Opis	Aktywności, w których można zastosować to narzędzie
<p><u>Pojawiające się koncepcje:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostęp do leków: stosowanie zbyt dużo leków, szczepienie i medycyna komplementarna oraz alternatywna • Kto płaci za rozwój leków: badania leków, marketing i wpływ globalizacji 	<p><u>Cele pedagogiczne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Opisanie, czym jest stosowanie zbyt dużo leków, szczepienie i medycyna komplementarna oraz alternatywna • Omówienie społecznych i etycznych aspektów związanych z dostępem do terapii medycznych. • Zbadanie etycznych, prawnych i społecznoekonomicznych kwestii związanych z odkryciem leków i procesem rozwoju, takich jak badanie leków, inwestycje w marketing i wpływ globalizacji • Przedstawienie kilku twierdzeń i sytuacji związanych z kosztami rozwoju leków oraz inwestowaniem w rzadkie choroby. • Przedstawienie własnych opinii • Wykonywanie zadań zgodnie z instrukcją • Analiza gry w kontekście problemu
	Poznanie zasad pracy w grupie
	<u>Wymagany czas:</u> 2 x 45 minut
	<p><u>Proces:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Praca z tekstem • Praca w zespole <p>Dyskusja panelowa</p>
	<p><u>Wyniki</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Znajomość rynku farmaceutycznego i problemów związanych ze stosowaniem zbyt dużej liczby leków <p>Znajomość społecznych i etycznych problemów związanych z rozwojem leków</p>

8. Gra Decide

Nazwa narzędzia	Gra decyzyjna: Leki sieroce
Łącze do narzędzia	http://www.xplorehealth.eu/pl/leki-sieroce?arg0=node&arg1=150&arg2=educators
Opis	Aktywności, w których można zastosować to narzędzie
<p><u>Pojawiające się koncepcje:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostęp do leków: stosowanie zbyt dużo leków, szczepienie i medycyna komplementarna oraz alternatywna • Kto płaci za rozwój leków: badania leków, marketing i wpływ globalizacji 	<p><u>Cele pedagogiczne:</u></p> <p>Uczniowie potrafią:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opisać, czym jest lek sierocy • Opisać politykę UE dotyczącą leków sierocych • Przedstawić własne opinie • Opisać wieloaspektową sytuację związaną z refundowaniem takiego typu leków • Wykonywać zadania zgodnie z instrukcją • Analizować grę w kontekście problemu <p>Poznanie zasad pracy w grupie</p>
	<p><u>Wymagany czas:</u> 90 minut</p>
	<p><u>Proces:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Praca z tekstem • Praca w zespole <p>Dyskusja panelowa</p>
	<p><u>Wyniki</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Wrażliwość społeczna <p>Określenie leków sierocych i zasad UE dotyczących leków sierocych</p>

